

інноваційних технологій, трансферт інновацій, надання технологічних, інформаційних, консультативних послуг дозволить провести модернізацію підприємств залізничного транспорту, забезпечити їх техніко-технологічний розвиток.

УДК 330.341.1(477)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ: КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД

Толстова А.В., к.е.н., доцент (УкрДУЗТ)

Постійне зростання впливу науки та нових технологій на соціально-економічний розвиток країн, докорінно і швидко змінюють структуру світової економіки. Неспроможність України здійснити структурну перебудову економіки відповідно до нових вимог міжнародних ринків, до нового технологічного укладу не лише гальмують її розвиток, а й призводять до економічної деградації і відсування її на периферію світових економічних процесів як сировинної бази.

Розвитку економіки країни, підвищення її конкурентоспроможності потребують нагального вирішення проблем розриву в аспекті технологічного розвитку підприємств та забезпечення їх переходу від третього, четвертого технологічних укладів на п'ятий, шостий уклад. Цього необхідно досягти на основі переходу на інноваційну модель розвитку країни, яка є сукупністю економічних відносин, що базуються на потоці інновацій та постійному технологічному вдосконаленні.

Характерними рисами такої моделі економіки є:

- високий рівень розвитку науки;
- висока інноваційна культура суспільства: адекватне сприйняття нових ідей, знань і технологій та готовність до їх реалізації;
- активізація інноваційної діяльності в різних галузях економіки, що забезпечує інтенсивний економічне зростання;
- наявність розвиненої інноваційної інфраструктури, що сприяє здійсненню ефективної інноваційної діяльності;
- автоматизація та комп'ютеризація всіх сфер економіки;
- наявність налагодженої системи підготовки та перепідготовки кадрів;

- зростання трансакційних витрат;
- значне зростання ролі менеджменту в галузі інтелектуальних ресурсів;
- високу якість життя населення.

Перехід на інноваційний шлях розвитку потребує формування інноваційної інфраструктури та інститутів інноваційного розвитку, до яких відносяться кластери, основною перевагою яких є ефективність і гнучкість.

До переваг кластеризації слід віднести:

- значне спрощення доступу підприємств до різних видів ресурсів;
- зниження фінансових і кредитних ризиків з одного боку, і підвищення стабільності і прогнозованості грошових потоків - з іншого;
- підвищення ефективності збуту за рахунок стійкості логістичних потоків між підприємствами кластера;
- зниження трансакційних витрат, які розглядаються як витрати на організацію бізнесу, отримання інформації, ведення переговорів, пошук постачальників, укладання та оформлення контрактів, забезпечення юридичного захисту, вибудовування взаємин як із зовнішніми контрагентами підприємства, так і з внутрішніми учасниками;
- здійснення якісного стрибка в інноваційному розвитку підприємств, що входять в кластер. Збільшення інноваційної активності учасників кластера пов'язано з тим, що кластер виступає в ролі своєрідного «сховища» знань, навичок і досвіду талановитих людей, які є фахівцями в сфері основної діяльності кластеру. Накопичуючись і концентруючись, нові знання стають загальноприйнятими і підштовхують учасників до генерації нових ідей і створенню нових розробок, що значно прискорює здійснювані в кластері інноваційні процеси;
- формування всередині кластерів не тільки формальних, але і неформальних, особистих взаємозв'язків між його учасниками, що полегшує ведення бізнесу і допомагає більш ефективно координувати зусилля для пристосування до постійно мінливих умов зовнішнього середовища;
- здійснення прогнозування і планування інновацій на основі своєчасного визначення технологічних тенденцій;
- розвиток інформаційних та маркетингових зв'язків між підприємствами кластера на основі сучасних технологій, формування в рамках міжрегіональної економічної інтеграції відсутніх ланок ланцюжка створення вартості, загальних стандартів виробництва, поставок і управління, активний

розвиток кластерних брендів.

Кластерний підхід до інноваційного розвитку економіки країни дає ряд переваг (інституційні, інноваційні, підвищення ефективності виробництва), за рахунок яких можливо домогтися збільшення економічного зростання, зміни структури економіки, залучення прямих іноземних інвестицій, вирішення проблеми зайнятості.

Кластери виступають проміжною ланкою між самостійними організаціями, індустріальними комплексами і галузевими об'єднаннями підприємств. Вони об'єднують в собі риси всіх форм організації діяльності, завдяки чому їх можна розглядати як якісь інтеграційні об'єднання підприємств, які здатні впливати на інноваційний розвиток економіки. З цієї точки зору кластер має функцію синергетичного ефекту, яка здатна розвивати інноваційну діяльність підприємств-учасників кластера (державних, кредитних, промислових, торгових, наукових організацій, суб'єктів малого бізнесу), з огляду на особливості їх діяльності, а також склад учасників і стадії їх розвитку.

Крім того, кластери дозволяють значно підвищити інноваційний потенціал економічних суб'єктів завдяки тісній взаємодії між суміжними галузями і всередині галузей. Їх розвиток сприяє мінімізації витрат і збільшення ефективності діяльності підприємств-учасників кластера, створення нових продуктів, формування капіталу для подальшого інноваційного розвитку в зв'язку з виникненням якісно нових умов діяльності. У середині кластера здійснюється єднання інноваційних ресурсів між усіма учасниками. У свою чергу, це сприяє посиленню взаємодії підприємств з науковим сектором та органами державної влади.

Механізм формування кластерів здійснюється на основі поєднання зусиль і компетенцій між різними сторонами, до яких відносяться промислові підприємства з виробництва та переробки сировини, комерційні організації по збуту і реалізації продукції, сервісні компанії в сфері логістики, фінансів, консалтингу, науково-дослідні та навчально-освітні установи. Розрізнені дії всіх учасників кластера консолідуються в одному напрямку для отримання максимального результату, що забезпечує високий рівень конкурентоспроможності економіки.

Таким чином, інноваційний розвиток економіки країни на основі кластеризації

дозволить:

- активізувати інноваційну діяльність за рахунок накопичення знань в кластері і передачі цих знань, досвіду і навичок, дифузії ноу-хау в результаті міграції в кластері висококваліфікованих кадрів;

- вдосконалити методи вирішення складних завдань;

- забезпечити гнучкість і швидкість розвитку інновацій;

- досягти внутрішньої спеціалізації і стандартизації, в зв'язку з наявністю в кластері гнучких бізнес - структур малого бізнесу, що представляють інноваційні точки зростання;

- скоротити витрат на впровадження інновацій; придбання нововведень в рамках міжнародного технологічного співробітництва;

- забезпечити розвиток малого та середнього підприємництва;

- залучити іноземних інвестицій через мережеве співробітництво суб'єктів кластера із зарубіжними постачальниками і інвесторами;

- розширити експорт в результаті спільних маркетингових програм, а також організаційної підтримки експортерів країни.

Список використаних джерел

1. Березюк О.А. Кластерная политика как элемент инновационной экономики [Электронный ресурс] / О.А. Березюк. - Режим доступа: http://cyberleninka.ru/article/.../klaster_naya-politika-kak-element-innovatsionnoy-ekonomiki.p

2. Горбач Л.А. Формирование новых отраслевых структур как ключевая характеристика инновационной экономики [Электронный ресурс] / Л. А . Горбач. - Режим доступа: <http://cyberleninka.ru> > Научные статьи > Экономика и экономические науки

3. Никулина О.В. Становление инновационных кластеров как фактор ускорения инновационного развития [Электронный ресурс] / О.В. Никулина. - Режим доступа: http://innclub.info/wp-content/uploads/2011/02/Никулина_6_конк_рег_0.doc

4. Инновационное развитие экономики [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://stepup.press/social/item/512-innovatsionnoe-razvitiye-ekonomiki>

5. Инновационное развитие: почему отсутствует политическая воля и вводятся исполнительная и финансовая блокады?.. [Электронный ресурс]. -Режим доступа: <http://www.golos.com.ua/rus/article/272892>